

شناسایی موانع کارآفرینی در شهرستان سنندج

نام و نام خانوادگی نویسنده اول: پرستو کاظمی

کارشناس آموزش مرکز آموزش فنی و حرفه ای سنندج

Kparastoo51@yahoo.com

نام و نام خانوادگی نویسنده دوم: دولت محمد دوست

وابستگی سازمانی نویسنده (فونت B Nazanin - اندازه ۱۱)

آدرس پست الکترونیک نویسنده (Times New Roman - 10 pt)

چکیده

امروزه بیکاری به عنوان آفتی مهلک، دامن گیر جوامع بشری شده است. کارآفرینی به عنوان یکی از مولفه های بسیار تاثیر گذار در کاهش معضل بیکاری مورد توجه دولت مردان قرار گرفته است. ایجاد بسترهای اشتغال و فراهم نمودن شغل برای جویندگان کار قطعا باعث رشد و شکوفایی جوامع شده و معضلات و بزهکاری اجتماعی را به حداقل خواهد رسانید. هدف از انجام این پژوهش " شناسایی موانع کارآفرینی در شهرستان سنندج " (آموزش دیدگان مهارتی که جهت ایجاد کسب و کار اقدام نموده اند به عنوان نمونه انتخاب شده اند) است. جمع آوری اطلاعات از طریق مصاحبه ساختار یافته با پرسش های بسته با ۷ مولفه شامل ۱- عدم اعتماد به نفس و خودباوری ۲- ضعف در کار تیمی ۳- رخوت اجتماعی بسته با ایده آل گرایی به جای عمل ۴- عدم استفاده صحیح از منابع انسانی ۵- عدم استفاده صحیح از منابع مالی ۶- تغییرات و محدودیتهای سیاسی و اجتماعی ۷- ترس و روحیه محافظه کاری ۸- تمایل به هم‌رنگی و ترس از متفاوت عمل کردن ۹- نظام های ناکارآمد بوروکراتیک ۱۰- آموزش های نامناسب ۱۱- عدم پذیرش تغییر و انجماد فکری و پرسش باز جهت روشن شدن زوایای ناشناخته انجام شد. یافته ها حاکی از این است که علاوه بر ضعف در فاکتورهای فردی، عوامل سازمانی و تشکیلاتی نیز ضعیف عمل نموده اند. سیاست ها و قوانین نیاز به بازنگری عمیق و کارشناسی شده در حوزه کارآفرینی دارند.

واژگان کلیدی: کارآفرینی، بومی سازی، خلاقیت، نوآوری.

مقدمه

در بسیاری از کشورهای دنیا از اواخر دهه ۱۹۷۰ به موضوع کارآفرینی توجه جدی شده است و حتی در بسیاری از کشورهای در حال توسعه هم از اواخر دهه ۱۹۸۰ این موضوع مورد توجه قرار گرفته است. کارآفرینی نیروی محرکه در رشد و توسعه ی کشور است که از جمله نقش های آن نوآوری است. در دنیای در حال تحول امروز، کامیابی از آن جوامعی است که بین منابع کمیاب و قابلیت های مدیریتی به وسیله کارآفرینی منابع انسانی خود رابطه ی معناداری را برقرار سازند. به عبارت دیگر جامعه ای می تواند در مسیر توسعه گام بردارد که با ایجاد بسترهای لازم منابع انسانی خود را به دانش و مهارت کارآفرینی تجهیز کند تا با استفاده از این توانمندی ارزشمند، جامعه را به سوی ایجاد ارزش های رشد و توسعه، مدیریت و هدایت کند. کارآفرینان و کارآفرینی نقش کلیدی در روند توسعه و پیشرفت جوامع مختلف ایفا می کنند. کارآفرینی عامل اصلی ایجاد ثروت و ارزش اقتصادی برای جوامع شناخته شده است.

ضرورت و اهمیت

از آنجایی که کارآفرینی باعث ایجاد اشتغال، انتقال تکنولوژی، بهبود کیفیت زندگی و ایجاد رفاه و ثروت می شود، بنابراین به منظور بهره مندی از کارکردها و مزایای آن، شناسایی و رفع موانع کارآفرینی، امری حیاتی است.

یکی از مهمترین مسائلی که دولت ها در راستای ایجاد اشتغال و فرهنگ کار به آن توجه ویژه داشته اند، کارآفرینی است. اما آیا بستر لازم و تسهیل گری مناسب جهت حضور کارآفرینان توسط دولت فراهم شده است؟ آیا انگیزه های لازم و آموزش های مرتبط ارائه شده است؟ با این وصف چرا با وجود حضور افراد خلاق، آغازگر و ریسک پذیر در جامعه متاسفانه هنوز رشد و بالندگی چشم گیری در عرصه کارآفرینی اتفاق نیفتاده است.

در این پژوهش با عنایت به خیل عظیم دانش آموختگان دانشگاهی و محدودیت دولت در جذب نیروی کار در دستگاه های دولتی با عنایت به اهمیت موضوع، اقدام به بررسی و شناسایی موانع کارآفرینی به امید هموار نمودن مسیر برای افرادی که علاوه بر خود به دیگران نیز می اندیشند، شد.

کارآفرینی

کارآفرینی فرایندی است که در آن فرد کارآفرین با ایده های نو و خلاق، شناسایی فرصت های جدید و با بسیج منابع، مبادرت به ایجاد کسب و کار و شرکت های نو، سازمان های جدید و نوآور و رشد یابنده نموده که توأم با پذیرش مخاطره و ریسک، به معرفی محصول و یا خدمت جدیدی به جامعه منجر می شود. به این ترتیب آموزش کارآفرینی فرایندی نظام مند، آگاهانه و هدف گرا است که طی آن افراد غیر کارآفرین ولی دارای توان بالقوه به صورتی خلاق تربیت می شوند. در واقع این نوع آموزش، فعالیتی به حساب می آید که از آن برای انتقال دانش و اطلاعات مورد نیاز برای راه اندازی و اداره کسب و کار استفاده می شود. این امر افزایش، بهبود و توسعه ی نگرش ها، مهارت ها و توانایی های افراد غیر کارآفرین را در پی خواهد داشت. (ذبیحی و مقدسی، ۱۳۸۵).

پیشینه

در سال های اخیر مطالعات زیادی در خصوص کارآفرینی انجام شده است که از جمله تحقیقاتی که به روش پیمایشی درباره کارآفرینی در ایران صورت گرفته می توان به مدل احمدپور (۱۳۷۹) و مدل اعتماد-سلماسی (۲۰۰۱) اشاره کرد. اعتماد و سلماسی - تحقیقی درباره ی ۵۰ کسب و کار کوچک فعال در زمینه ی صنایع معدنی در ۱۰ استان ایلام انجام داده اند و تأثیر ۴ دسته متغیر مؤثر را بر چگونگی کسب و کارها سنجیده اند. این مدل، تحلیلی جامع از چگونگی فرایند شروع به کارآفرینی دست نمی دهد. همچنین نمونه ی مورد بررسی از پراکندگی مناسب در انواع کسب و کارها برخوردار نیست. مدل احمدپور نیز

به ایجاد یک واحد کارآفرین از منظر فرایند سیستمی نگاه کرده و متغیرها را در سه دسته ورودی، خروجی و پردازش مورد بررسی قرار داده است. این مدل نیز نگاهی عمومی نسبت به مسأله دارد و ویژگی های خاص کارآفرینی در ایران را مد نظر قرار نمی دهد.

در مدل علیرضا فیاض بخش (۱۳۸۱) در مورد شروع به کارآفرینی، که نتیجه ی آن فراهم آمدن همزمان پتانسیل کارآفرینی و تمایل به کارآفرینی می باشد، بیان می شود که هر جامعه با توجه به ارزش ها و ویژگی های خود باید مفهوم کارآفرینی را تعریف و راه های

گسترش و ترویج آن را مشخص نماید. نتایج حاکی از آن است که ویژگی های شخصیتی مختص کارآفرینان ایرانی مانع ساختار رانتهی ایران در زمینه ی گردش اطلاعات شده است. در نهایت به این نتیجه می رسد که خلاقیت کارآفرینان بیشتر معطوف به شیوه ی جدید ارائه محصول و خدمات بوده است و نوآوری کمتر در میان کارآفرینان ایرانی دیده شده است بر این اساس موارد زیر را ارائه نموده است:

۱- شناخت سبک های مدیریتی کارآفرینان ایرانی ۲- شناخت جامعه ی کارآفرینان ایران ۳- توسعه ی مدل در مورد کل فرایند کارآفرینی، با توجه به جدید بودن موضوع و کمبود تحقیقات مربوط به کارآفرینی و بومی سازی آن در ایران، نیاز به ارائه مدلی جامع برای بومی سازی کارآفرینی احساس می شود.

ادبیات تحقیق

به منظور درک مشترک از مفاهیم استفاده شده در این مقاله به تعریف برخی از آنها می پردازیم. خلاقیت: به توانایی تولید ایده های نو و مفید خلاقیت می گویند. کار نو تابعی است از میزان متفاوت بودن آن کار با کار قبلی و میزان تجارب قبلی مخاطبان (شلینگ: ترجمه اعرابی و تقی زاده مطلق، ۱۳۸۷: ۴)

همچنین رضائیان در تعریف خلاقیت آورده است که به طور کلی خلاقیت عبارت است از به کارگیری توانایی ذهنی، برای ایجاد یک فکر یا مفهوم جدید. در توانایی خلاقیت فردی عواملی مانند توانایی های فکری، دانش، سبک تفکر، شخصیت، انگیزش و محیط زندگی بسیار اثرگذار هستند. همچنین در نقل قولی از هربرت فوکس بیان می دارد خلاقیت عبارت است از هرگونه فراگرد که مسأله ای را به طور مفید و بدیع حل کند (رضائیان ۱۳۷۹: ۳ و ۱۰۲).

کارآفرینی: کارآفرینی عبارت است از فرایند ایجاد ارزش از راه تشکیل مجموعه منحصر به فردی از منابع به منظور بهره گیری از فرصت ها (هزارجریبی، ۱۳۸۳: ۱۸).

نوآوری چیزی بیش از تولید ایده های خلاق است. نوآوری اجرای این ایده ها در قالب نوعی وسیله یا فرایند جدید است. نوآوری به تلفیق یک ایده خلاق، منابع و تخصصی نیاز دارد که تجسم آن ایده خلاق در یک شکل مفید را امکان پذیر می سازد (شلینگ: ترجمه اعرابی و تقی زاده مطلق، ۱۳۸۷: ۴۳).

روش تحقیق

این پژوهش کاربردی و از نوع توصیفی - پیمایشی می باشد. با بررسی آمارها تعداد ۳۰ نفر از مهارت آموختگان مراکز شهرستان سنندج اقدام به کارآفرینی نموده بودند. طی مصاحبه ساختارمند با استفاده از یافته های مقاله "موانع کارآفرینی در ایران، نقش بومی سازی و راهکارها" با جامعه هدف انجام شد. مصاحبه دارای سوالات باز جهت تبیین و بررسی زوایای ناشناخته و مواردی که کارآفرینان شخصا با آن مواجه بودند، نیز بود.

موانع و مشکلات موجود:

- ۱- عدم اعتماد به نفس و خودباوری
- ۲- ضعف در کار تیمی
- ۳- رخوت اجتماعی و ایده آل گرایی به جای عمل
- ۴- عدم استفاده صحیح از منابع انسانی

- ۵- عدم استفاده صحیح از منابع مالی
- ۶- تغییرات و محدودیتهای سیاسی و اجتماعی
- ۷- ترس و روحیه محافظه کاری
- ۸- تمایل به هم‌رنگی و ترس از متفاوت عمل کردن
- ۹- نظام های ناکارآمد بوروکراتیک
- ۱۰- آموزش های نامناسب
- ۱۱- عدم پذیرش تغییر و انجماد فکری

پس از شناسایی مشکلات موجود برخی از کارآفرینان به عدم همکاری بانک های عامل جهت دریافت تسهیلات اشاره نمودند. متأسفانه قوانین دست و پا گیر و کاغذ بازی توان فعالیت های کارآفرینی را تقلیل می دهد. یکی دیگر از موارد عنوان شده این بود که کارآفرینی یک فعالیت خودجوش است که بدون حمایت، درصد موفقیت کاهش می یابد. این حمایت به ویژه در آغاز فعالیت بسیار اهمیت دارد. از طرف دیگر قوانین بیمه افرادی که به نوعی در فعالیت کارآفرینی شاغل می شوند، مهمترین حسن و شاخص ارزشمند کارآفرینی ایجاد شغل برای سایر افراد جامعه است. در این راستا بیمه و عدم پیش بینی رفتار بیمه شدگان فعالیت اقتصادی نوپا را در معرض خطر قرار می دهد.

از دیگر سو مالیات بر درآمد مشکل دیگری است که فعالین کارآفرینی با آن مواجه هستند. عدم وجود سازمان و یا ارگانی جهت حمایت مستمر از آفرینان باعث سرگردانی افراد کارآفرین می شود. تجزیه و تحلیل داده ها با توجه به تعداد کم جامعه هدف نیاز به نرم افزار های آماری نداشت. در این بخش، به روش تحقیق، جامعه آماری، نمونه و روش نمونه گیری، ابزارهای پژوهش (چگونگی بررسی روایی و پایایی ابزارها) و روشهای تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته می شود (مقالات غیر پژوهشی از این چارچوب مستثنی هستند).

بحث و نتیجه گیری

چنانکه بیان شد نقش تأثیرگذار کارآفرینی در توسعه جوامع امروزی بسیار حائز اهمیت است. به عبارتی دیگر در اختیار داشتن کارآفرینان برای هر سازمان و یا جامعه ای مزیتی رقابتی محسوب می گردد که برای رقبا به راحتی قابل دسترسی نیست. بدیهی است سرمایه گذاری بر روی آموزش کارآفرینان و فراهم نمودن زیرساخت های کارآفرینی به نوعی سرمایه گذاری بلند مدت بدون ریسکی قلمداد می شود که می تواند در آینده فواید زیادی برای فرد، سازمان و یا جامعه داشته باشد. انتفاع از مزایا و فواید کارآفرینی در مرحله نخست مستلزم رفع موانع و مشکلات پیش روی کارآفرینان و کارآفرینی و تسهیل فرایند آن است. با عنایت به اینکه کارآفرینی باعث می شود علاوه بر فرد، افراد دیگری نیز منتفع شوند پیشنهاد می گردد: (قوانین و مقررات)

۱- سازمان های دست اندار کار امر اشتغال، ارگان یا سازمانی دولتی را جهت شناسایی و تسهیل گری در امر کارآفرینی تعیین نمایند. با اختصاص مکان و حضور افراد توانمند و صاحب تجربه در امر کارآفرینی جهت ارائه آموزش و رفع موانع و مشکلات مختلف (سازمانی، تشکیلاتی و فردی) کارآفرینان را حمایت نمایند. واضح است که هر فعالیتی مراحل حیاتی دارد که در مرحله تولد... تا مرگ نیازمندی های متفاوتی خواهد داشت. این تیم زبده و متخصص با رصد و نظارت بر فعالیت کارآفرین در حکم یک مشاور عمل می نمایند. شکست در هر کاری پدیده ای یکباره و ناگهانی نیست. اگر انحرافات جزئی در زمان مناسب اصلاح گردد.

موفقیت قطعی است. (پیشنهاد می گردد پارک علم و فناوری و یا مراکز آموزش فنی و حرفه ای مکان و فضای را جهت ارائه فکگر و ایده اختصاص دهند. این و مکان را انکوباتور بنامیم)

۲- ایده های کارآفرینانه در انکوباتور مطرح و توسط کارشناسان بررسی شده و ضعف و قوت های آن احصاء می گردد. در صورت تشخیص این تیم ایده کارآفرینانه جهت اجرا به فرد ارائه دهنده ایده عودت داده می شود. در این فرایند ایده پخته تر

شده و امکان تولد پیدا می‌کند. و همچنین نیازهای اجرای ایده بررسی شده و به توجه به قدرت قانونی انکوباتور مشکلات مربوط به سازمان‌ها و ارگان‌های دولتی از طریق انکوباتور مرتفع می‌گردد. به نقش انکوباتور به عنوان یک پل ارتباطی توجه شود. در این صورت فرد کارآفرین با فراغت بیشتری به فعالیت می‌پردازد.

۳- بیمه افراد شاغل در یک فعالیت کارآفرینی از سایر قوانین بیمه مستثنی گردد. تیم کارشناسی انکوباتور با نظارت بر فعالیت کارآفرین حافظ منافع کارگر(بیمه شده در واحد اقتصادی کارآفرینی) و کارآفرین می‌باشد.

۴- قوانین مالیاتی ویژه کارآفرینان وضع گردد.
اگر عزم مسئولین برای اشتغال نسل حاضر که خیل عظیم فارغ التحصیلان دانشگاهی را نیز شامل می‌شود، راسخ باشد می‌بایست قوانین و مقررات ویژه کارآفرینی وضع گردد.
آموزش کارآفرینی را در سنین دبستان به فرزندانمان بیاموزیم .

۱- دوره‌های آموزشی کاترآفرینی بسیار متنوع و گسترده است. در مقاطع مختلف باید آموزش کارآفرینی جزء لاینفک آموزش‌های رسمی باشد. در سنین دبستان تا فارغ التحصیلان دانشگاهی می‌بایست پرورش و آموزش قوه خلاقیت و ابتکار و ریسک‌پذیری افراد تقویت شود.

۲- فرهنگ سازی اگرچه امری زمان‌بر می‌باشد اما نقش بسیار مهمی در نگرش و تغییر رفتار افراد جامعه ایفاء می‌نماید.

۳- الگو سازی افراد موفق در زمینه کارآفرینی معرفی به عموم جامعه. این الگوسازی می‌تواند خارج از مرزهای کشور باشد. به عنوان نمونه کشور هندوستان در زمینه مشاغل خانگی و کارآفرینی و تولیدات با کیفیت و صادرات محصول موفق عمل نموده‌اند.

۴- بازدید از کشورهای موفق در این زمینه برای کارآفرینان و تیم کارشناسی انکوباتور فراهم گردد.
در پایان تاکید می‌شود راه حل اشتغال در شرایط کنونی که امکان اشتغال دولتی برای جوانان جویای کار وجود ندارد، تقویت بخش کارآفرینی است. دولت، مجلس شورای اسلامی و تمامی نهادهای قانونگذار و موثر در امر اشتغال باید به ترویج، فرهنگ سازی، آموزش، رفع موانع کارآفرینی به صورت مستمر و در طی دوران حیات فعالیت کارآفرین، تسهیل‌گری، ... در اولویت ویژه خود قرار دهند.

در بخش نتیجه‌گیری، نکات مهم انجام شده در کار، به صورت خلاصه توضیح داده شوند. در پاراگراف اول این بخش (قسمت بحث)، پژوهشگر یافته‌های خود را با یافته‌های دیگر پژوهشگران مورد مقایسه قرار داده و مشخص می‌نماید که تا چه حد یافته‌های او در راستای یافته‌های دیگران و یا با آنها مغایر است. در پاراگراف دوم این بخش باید پیشنهادات ارائه شود.

منابع

- منابع داخل متن:

مقاله منبع	فارسی	انگلیسی
یک نویسنده	(علوی، ۱۳۹۳)	(Chandra, 2014)
دو نویسنده	(علوی و احمدی، ۱۳۹۳)	(Chandra and Kumar, 2014)
بیشتر از دو نویسنده	(علوی و همکاران، ۱۳۹۳)	(Chandra et al, 2014)

- منابع انتهای مقاله:

- حافظ نیا، محمدرضا، ۱۳۸۸، مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، چاپ شانزدهم، تهران، انتشارات سمت
- فقیهی، ابوالحسن و موسوی کاشی، زهره، مدل سنجش بهره وری (اثربخشی و کارایی) در بخش خدمات دولتی ایران، مجله مدیریت دولتی، دوره دوم، شماره چهارم، بهار و تابستان ۱۳۸۹، ۱۰۷-۱۲۶
- نجمی نیا، رضا، صالحی، محمدرضا، بررسی تاثیر سرمایه فکری در ایجاد مزیت رقابتی شرکتهای بیمه استان اصفهان، چهارمین کنفرانس بین المللی بازاریابی خدمات بانکی در مرکز همایش های بین المللی صدا و سیما، مهر ۱۳۹۱
- Camisón, César. And Villar-López, Ana. (2011). Non-technical innovation: Organizational memory and learning capabilities as antecedent factors with effects on sustained competitive advantage. *Industrial Marketing Management*. 40 (2011). 1294-1304
- Hazen, Benjamin and Terry Anthony. (2012). Toward creating competitive advantage with logistics information technology. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*. Vol. 42. No. 1. 8-35